

Формування інформаційно-аналітичних вмінь майбутніх вчителів іноземних мов у контексті професійної підготовки

Карпенко Є. М.

Україна, Житомир, Житомирський державний університет імені Івана Франка

The paper deals with the formation of informational-analytical skills of future foreign language teachers in the process of their professional training. The author examines the main characteristics of the informational-analytical skills and the possible difficulties and ways of their development.

Кінець XX, початок XXI століття характеризується бурхливими змінами в економічному та культурному житті суспільства, виникненням новітніх інформаційних технологій, постійним збільшенням обсягу знань та вмінь, якими повинен володіти майбутній фахівець, формуванням інформаційного суспільства. В життєвих та суспільних умовах, що швидко змінюються, вміння адаптуватись до складних життєвих та професійних ситуацій, вміння самостійно отримувати знання для їх ефективного вирішення та вміння критично та продуктивно мислити стають особливо актуальними. Майбутній фахівець повинен навчитись працювати з інформацією, зібраною з різних джерел, у тому числі й іншомовних, аналізувати її, співставляти з іншою, узагальнювати та робити аргументовані висновки.

Сучасна система професійно-педагогічної освіти повинна відповідати потребам суспільства та враховувати нові тенденції у світовій освіті. Процес реформування системи підготовки майбутніх фахівців повинен базуватись на зміні цільових пріоритетів: з орієнтації на засвоєння готових знань та досвіду на процес самостійного пошуку інформації та включення її у власну систему професійних знань та вмінь, відповідальність майбутнього фахівця за процес формування власної системи знань.

Саме тому систему підготовки майбутніх вчителів іноземних мов доцільно побудувати на двох типах умінь, що взаємодоповнюються: умінь орієнтуватися у швидкісному потоці інформації, обираючи необхідне, та умінь всебічної обробки отриманої інформації з метою її подальшого зостосування у власній професійній діяльності. Тому проблема формування інформаційно-аналітичних вмінь майбутніх фахівців іноземних мов є актуальною.

На жаль, результати спостереження за навчальним процесом на факультеті іноземних мов Житомирського державного університету імені Івана Франка та аналіз фахових підручників свідчать про недостатню сформованість вищенаведених вмінь з одного боку та низьку кількість вправ, спрямованих на їх формування, з іншого. [1]

Інформаційно-аналітичні вміння розглядаються вітчизняними та зарубіжними вченими як невід'ємна складова сучасної системи професійно-педагогічної освіти. Зокрема, Горячов В.І. серед найважливіших вмінь роботи з інформацією виділяє такі:

- вміння визначати можливі джерела інформації та стратегії їх пошуку,
- вміння аналізувати отриману інформацію, використовуючи різноманітні схеми, таблиці для фіксації результатів,
- вміння оцінювати інформацію з точки зору її достовірності, точності, корисності для вирішення проблеми (завдання),
- вміння визначати потребу в додатковій інформації, отримувати її, якщо це можливо,
- вміння використовувати результати процесів пошуку, отримання, аналізу та оцінки інформації для прийняття рішень та ін. [2]

Навчальний процес на педагогічних спеціальностях став складніше за своїм завданням, інтенсивності та змісту. Він вимагає більшого професіоналізму та спеціалізації навчання. Цілі та завдання навчання іноземній мові у вищому навчальному закладі визначаються знаннями та вміннями, необхідними для вирішення професійних завдань, тобто професіограмою. В основі професійної діяльності спеціалістів зі знанням іноземних мов, яких готують на педагогічних спеціальностях, є інформаційно-аналітична діяльність, професійно-педагогічна діяльність та самостійна робота над вдосконаленням фахових знань. Предметно-професійна компетенція майбутніх фахівців іноземних мов включає організаційні та проектувальні вміння, а також вміння професійної рефлексії та самоаналізу. До них відносять: вміння відбирати мовний матеріал для роботи в аудиторії, вміння адаптуватись до ситуації, що змінюється та адекватно реагувати на неї, вміння аналізувати можливі труднощі у запланованій роботі та запобігати їм та ін.

Оснoву професіoґрамі майбутнього вчителя іноземних мов складає інформаційна компетенція. При цьому слід відмітити, що Рада Європи виділила її як основну характеристику фахівця ХХІ століття. Дана компетенція включає вміння збору, обробки та використання інформації у власній професійній діяльності. Серед найважливіших особистісних якостей, необхідних для формування даних вмінь можна виділити такі: готовність до планування власної професійної діяльності, гнучкість розуму та позиції, що означає готовність розглядати різні варіанти рішень, збирати та аналізувати інформацію для прийняття рішень, наполегливість у роз'язанні завдань та ін.

Таким чином, в якості першочергових завдань на шляху формування особистісних та професійних вмінь майбутніх вчителів іноземних мов є створення умов для формування інформаційно-аналітичних вмінь. Сучасна фахова підготовка майбутнього вчителя повинна характеризуватися здатністю формувати потребу в інформаційному середовищі, вміння відбирати, аналізувати, структурувати, систематизувати інформацію та перевіряти її достовірність, а також ефективно застосовувати її у власній професійній діяльності.

Перелік посилань

1. *Самойлюкевич І.В., Карпенко Є.М. Технології критичного мислення як засіб оптимізації розвитку діалогічної мовленнєвої компетенції майбутніх вчителів іноземних мов // Вісник Житомирського державного університету імені І. Франка. – 2005. – № 22. – С. 23 – 26.*
2. *Горячев А.В. О понятии „информационная грамотность”// Информациа и образование. № 8. 2001.*
3. *Common European Framework of Reference: Learning, Teaching, Assessment. – Cambridge: CUP, 2001.*
4. *Тягло А.В., Воропай Т.С. Критическое мышление: проблема мирового образования ХХІ века. – Харьков: университет внутренних дел., 1999. – 219с.*